

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.8 (3080) ●

● ЧАЦВЕР, 28 лютага, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Крылы для Арла Рэкі і патокі палескай вёскі
Стар. 2

Скарбы Міхаіла Бакуменкі
Стар. 3

Турыстам заўсёды рады
Стар. 4

Нашы карані

У Венгрыі пашыраюцца веды пра старажытную беларускую гісторыю

Адам Мальдзіс

Калі беларусаў пачалі называць беларусамі? Яшчэ ў пасляваенны час лічылася, што толькі з другой паловы XIV стагоддзя — такое найменне сустракалася тады ўжо ў польскіх і нямецкіх крыніцах. Але ў 1979 годзе амерыканскі даследчык М.Колкер у часопісе “Speculum” (“Люстра”) пераказаў змест знойдзенага ім у Дубліне лацінскага рукапісу сярэдзіны XIII стагоддзя. У ім змешчана “Апісанне зямель” магнаха, які прыехаў да крыжакоў, каб разам з імі пашыраць “агнём і мячом” хрысціянства на ўсход, на землі, дзе тады жылі жмудзіны, продкі сённяшніх літоўцаў, яшчэ язычнікі. Паводле слоў місіянера, за Жмудзю ляжала іншая тэрыторыя, якая звалася “Alba Ruscia” (Белая Русь).

І вось прыходзіць новая, сенсацыйная для мяне і, несумненна, для чытачоў “Голасу Радзімы” вестка: сённяшняя назва нашай краіны “пасталела” яшчэ, па меншай меры, на паўстагоддзя! У рэдакцыю з венгерскага горада Нірэдзьгаза прыйшла бандэроль з “Вугорска-беларускім слоўнікам”, толькі што выдадзеным ва ўніверсітэцкім асяродку. “Прадмова” да яго (спачатку на венгерскай, потым на беларускай мове) пачынаецца са сцвярджэння: “Вугорска-беларускія культурныя сувязі бяруць свой пачатак у сярэднявеччы, пры гэтым першая фіксацыя тэрміна беларус на лацінскай мове звязана з каранаваннем у 1217 г. у Галіцыі караля Кальмана, сына вугорскага караля Анд-

Гісторыя і сучаснасць — на Нясвіжскай зямлі

раша II. Кальман атрымаў тытул [i] “караля беларусаў” (Rex Ruthenorum Alborum)”. Прыгадаем, што тады, у пачатку XIII стагоддзя, Галіцыя (з цэнтрам у Львове) падпарадкоўвалася і частка захопленых ёю цяперашніх заходнебеларускіх зямель — аж пад Наваградак.

Слоўнік, як бачым, з’ява ўнікальная. Выдадзены ён стараннем Венгерскай асацыяцыі беларусістаў (ВАБ), якая з 1991 года ўзяла на сябе ролю грамадскага Інстытута Беларусі. Дарэчы, падобнага да Польскага інстытута або Інстытута Гётэ. Гэта асацыяцыя і стала пашыраць беларус-

кую культуру на “мадзьярскай” прасторы.

Нязменны прэзідэнт ВАБ — загадчык кафедры ўсходнеславянскай і балтыйскай філалогіі Будапешцкага ўніверсітэта імя Л.Этвеша Андраш Золтан. Пад яго кіраўніцтвам штогод ладзяцца навуковыя канферэнцыі (на змену — у Будапешце або Брэсце), прысвечаныя беларуска-венгерскім моўным, літаратурным і гістарычным сувязям (з выпускам зборнікаў “Studia Russica”). У Будапешце сіламі выкладчыкаў Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Пушкіна цяпер сістэматычна чытаюцца курсы

беларускай мовы, праводзяцца розныя выставы, вечары. Сам Андраш Золтан, неаднаразовы ўдзельнік навуковых форумаў у Мінску, выдаў працу “Атыла Міклаша Олага ў польскім і беларускім перакладах XVI стагоддзя” (2004), а цяпер даследуе мову беларускага перакладу рыцарскага рамана “Трышчан”. Урэшце, ён адрэдагаваў першы ў Венгрыі падручнік беларускай мовы для пачаткоўцаў “Дваццаць сустрэч з Беларуссю” (Будапешт, 2006). Падрыхтавалі ж яго, узаемна дапаўняючы, Ларыса Станкевіч і Жужа Каткіч. → **Стар. 2**

Дарога за акіян з сустрэчным рухам

Пасольства Венесуэлы выдала больш з васемсот візаў беларускім грамадзянам

Ірына Цімохіна

Яшчэ да мінулага года беларусы не выяўлялі цікавасці да Венесуэлы, цяпер жа, з інтэнсіўным развіццём міждзяржаўных, міжведамасных сувязяў, актывізаваўся абмен паездкамі. Пабывалі ў венесуэльскай сталіцы і першыя дзесяць беларускіх турыстаў. “Апошнім часам беларускія спецыялісты і эксперты наведваюць Венесуэлу, а венесу-

эльскія — Беларусь, — гаворыць Амерыка Дыяс Нуньес, Часовы Павераны ў справах Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Беларусі. — Дамоўленасці, якія дасягнуты на вышэйшым узроўні паміж Беларуссю і Венесуэлай, вельмі маштабныя, і патрэбна карпатлівая напружаная работа для іх увасаблення ў жыццё”.

Мінулы год, па меркаванні венесуэльскага дыпламата, быў стартавым для пачатку ўсеба-

ковага дыялогу. За час працы ў Беларусі пасольства выдала ўжо 830 візаў беларускім грамадзянам. Намаганні дзвюх краін стануць адчувальнымі ў лічбах узаемнага таваравароту ўжо ў бягучым годзе, калі паўнацэнна пачнуць працаваць сумесныя прадпрыемствы.

Адзін з важных праектаў — сумесная здабыча нафты на венесуэльскім месцанараджэнні Гуара Эстэ, а таксама разведка

нафты з удзелам беларускіх спецыялістаў і скарыстоўваннем беларускіх тэхналогій. Беларускія нафтавікі якасна правялі даследаванні па разведцы нафты ў басейне ракі Арынока, дакладна вызначыўшы плошчу залягання нафты і яе запасы ў дзвюх свідравінах нафтавага блока Хунін-1. Адна з гэтых свідравін на сённяшні дзень лічыцца лепшай па колькасці і якасці сыравіны.

ВЕСТКІ

Сябруюць гарады

Васіль Харытонаў

Мінск і кітайскі горад Хух-Хато маюць намер усталюваць партнёрскія адносіны. Зацікаўленасць у гэтым была выказана на сустрэчы старшыні Мінгарвыканкама Міхаіла Паўлава з дэлегацыяй Народнага Урада Хух-Хато на чале з мэрам Тань Айцзюнем.

Пагадненне можа быць падпісана падчас візиту ў Кітай дэлегацыі беларускай сталіцы. Падчас знаходжання ў Мінску кітайскія госці адзначылі добры ўзровень адукацыйных сувязяў паміж двума гарадамі, выказалі жаданне ўсталюваць такое ж цеснае супрацоўніцтва і ў эканоміцы, культуры, спорце. У ходзе візиту ў Мінск адбыліся сустрэчы прадстаўнікоў кітайскага горада Хух-Хато з кіраўніцтвам Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, Беларускай чыгункі, госці пабывалі на балете ў Палацы Рэспублікі.

Гандляваць будучы па-новаму

Віктар Міхайлаў

Прадстаўніцтва Беларускага нафтавага гандлёвага дома хутка адкрыецца ў Кішынёве.

Як паведамілі ў пасольстве Беларусі ў Малдове, прад-прыемства “Беларускі нафтавы гандлёвы дом” стане новым аб’ектам тавараправоднай сеткі і будзе прадстаўляць на рынку Малдовы інтарэсы ўсіх прад-прыемстваў нафтахімічнай галіны Беларусі. Пры гэтым работа прадстаўніцтва будзе будавацца ў дапаўненне да тых гандлёвых сувязяў, што склаліся паміж прад-прыемствамі абедзвюх краін.

Супрацоўнікі прадстаўніцтва будучы аналізаваць становішча на малдаўскім рынку, інфармаваць вытворцаў аб змяненні кан’юнктуры па розных відах прадукцыі, садзейнічаць пашырэнню гандлёва-эканамічных сувязяў і падпісваць ад імя беларускіх прадпрыемстваў знешнеэканамічныя дамовы. Пры гэтым прадстаўніцтва не будзе займацца камерцыйнай дзейнасцю.

ФОТАРЭПАРТАЖ З ГЛЫБІНКІ

Крылы для Арла

Рэкі і патокі палескай вёскі

Іван Ждановіч

Арол у Беларусі — цэзка расійскага горада. Гэта невялікая, двароў на дваццаць, вёска ва Усходнім Палессі, у Рэчыцкім раёне. Яна перажыла нялёгкаю пару эканамічнай няўстойлівасці. Сёння ж землі навакольных далучаны да моцнай суседняй гаспадаркі — калгаса (вытворчага сельскагаспадарчага кааператыва) «50 гадоў Кастрычніка». Дапамога землякоў была свечасовай для жыхароў Арла, у асноўным пенсіянераў. Гаспадарку ўзначальвае Рыгор Шпакаў, старшыня-патрыярх: на пачатку 2008-га адзначыў сваё 75-годдзе. А калектывам ён кіруе больш чым паўстагоддзя. Дарэчы, на свяце хлебарабаў «Дажынкi-2007» у Рэчыцы менавіта Рыгора Купрыянавіча папрасілі хлебам-соллю сустракаць Прэзідэнта.

— У 30-я гады вялікая вёска Яноўка абрасла пасёлкам, адзін з іх і назвалі Арлом, — патлумачыла Вольга Курловіч гісторыю паходжання назвы. Сама ж Вольга Нічыпараўна 40 гадоў была загадчыцай мясцовай фермы. Цяпер на пенсіі.

Па ўсім відаць, справы тут наладзіліся: дарога праз Арол ідзе асфальтаваная, дамы моцныя, прыгожыя. Ля веснічак аднаго з іх сустракаем цяперашняга загадчыка фермы Віталія Пырха. У гаспадара белая «Аудзі» пад вокнамі, дровы на зіму пад павеццю, у двары клеў, склеп. На падвор'і — акуратна. Пад навесам гайдаецца ветрам рознакаляровая дзіцячая бялізна. Мiнулай восенню ў трохгадовай дачкі Віталія, Вікторыі, з'явілася сястра Анжэліка.

Маладыя спецыялісты Віталь і Наталля прыехалі ў Арол працаваць пару гадоў таму, скончыўшы ў Гродне аграрны ўніверсітэт. Калгас бясплатна даў ім дом. Віталь — жыхар мясцовы, да вясковага побыту прывычны. А вось для жонкі, ураджэнкі расійскай Разані, усё тут — у навіну. Наталля пакуль яшчэ толькі вучыцца тонкасцям вясковага побыту. Гаворыць: мясцовыя жанчыны прыветныя, ахвотна дапамагаюць, а ў Віталія малавата часу, каб займацца домам.

І сапраўды, зааінжынер больш заняты на ферме. Там правялі вялікую рэканструкцыю, падбіраюць новых работнікаў, абнавілі статак. І цяпер пара адказная: перыяд расцёлаў, штодзень у стойлах папаўненне. На абноўленую ферму ўскладваюць вялікія надзеі. Бо, па сутнасці, гэта, як заўважыў адзін арловец, «крылы для Арла», — добры шанец для жыцця і развіцця вёскі. Рэканструкцыя вытворчых памяшканняў абышлася калгасу не танна. Але, як гаворыць Ры-

Рыгор Шпакаў

гор Шпакаў, «ні цэнта не патрацілі дарма: і праект рабілі самі, і будавалі ўласнымі сіламі». Старшыня с задавальненнем паказвае дапаможныя памяшканні фермы: падлогі з керамічнай пліткі, сцены з пластыкавых панэляў. Бачна: чысціня і парадак ва ўсім. Для зручнасці паставілі эканомны кацёл-вадагрэй, які паліцца дрывамі, зрабілі цёплыя душавыя. І жывёле камфортна: цяпер каровы стаяць у загонах без прывязі, пад нагамі ў іх —

Зааінжынер Віталь Пырх і яго сям'я

мяккая саламяная падсцілка.

Дзякуючы ўсім захадам і пайшлі, як гаворыцца, угару на доі. «Помню пару, калі ва ўсіх рукі апускаліся, з даўгоў было не выбрацца, — згадвае загадчык аддзялення калгаса Пятро Давідзюк. — А змены, што адбыліся за 3-4 апошнія гады, па гэтай ферме бачны. Калі землі нашы далучалі да шпакаўскіх, на доі былі мізэрныя: у год у сярэднім літраў па 1700 малака на карову. Цяпер жа — выйшлі на 4700.

Паблізу фермы — балансiры нафтавых станкоў-качалак. Для арлоўцаў такі пейзаж звычайны: у ваколiцах вёскі ідзе нафтаздабыча, працуе штук 14 такіх ка-

чалак. Пазней нам патлумачылі, што гэта — Ветхінскае радовішча нафты. Дарэчы, менавіта пад Рэчыцай, як высветлілася, цяпер ідзе праходка самай глыбокай у Беларусі свiдравiны: на 5720 метраў.

Выязджаючы з Арла, мы пазнаёмiліся з прыветным пенсіянерам Віктарам Чарнецкім, які доўгі час працаваў у калгасе трактарыстам. А цяпер разам з сынам і зяцем у іх ідзе нарыхтоўка дроў: не надта халодная зіма — добрая пара для гэтай справы. Вялікія дрымотні ў двары Чарнецкага, добры яго настрой сведчыць: жывуць у Арле гаспадарлівыя людзі.

Зiма ў арлоўскіх ваколiцах

Нашы карані

Андраш Золтан

(Працяг. Пачатак на стар. 1)
Вакол Андраша Золтана аб'ядналіся звыш 30 венгерскіх даследчыкаў і энтузіястаў беларускай культуры. Ёсць яны не толькі ў Будапешце, але і ў Штэгедзе, Нiрэдзьгазе, iншых гарадах. Сярод актыўных сяброў варта назваць Iштвана Дабi, перакладчыцу Сару Карыг, фiлолага Эстэр Шмолiнку (яна складала бiблiяграфiю шматлiкiх перакладаў беларускай лiтаратуры на венгерскую мову), Атылу Голаша, Лаяша Сёке. Апошнi разам з брэсцкай выкладчыцай

Валянцiнай Мароз пачаў складаць беларуска-венгерскi слоўнiк, але ў сувязi з яго смерцю работа спынiлася.

Затое паспяхова завяршылася i пабачыла свет сумесная складальнiцкая дзейнасць Атылы Голаша i Ларысы Станкевiч. Iх «Вугорска-беларускi слоўнiк», пра які гаварылася ў пачатку артыкула, уключае каля 13 тысяч слоў i прызначаны, у першую чаргу, для студэнтаў вугорскіх ВНУ. Заўважым, пасля беларуска-японскага i японска-беларускага слоўнiкаў, складзеных

Рыуносукэ Курода, гэта — другое выданне такога тыпу ў неславянскіх краiнах. У «Прадмове» да яго гаворыцца пра даволi шматлiкiя запазычаннi ў беларускай мове з венгерскай (тыпу бекешка, гайдук, гусар, магерка, палаш, гуляш, леча), падводзяцца некаторыя вынiкi супрацоўнiцтва вучоных дзвюх краiн у галiне мовазнаўства. Складальнiкi слоўнiка выказваюць глыбокую падзяку за падтрымку ў выданнi слоўнiка пасольству Рэспублiкi Беларусь у Венгрыi i асабiста Паслу Алене Купчыной.

Дарэчы

У Будапешце знаходзiцца штаб-кватэра Сусветнай федэрацыi дэмакратычнай моладзi, заснаванай у 1945 годзе ў Лондане. У нашай газеце паведамлялася ўжо, што па рашэннi федэрацыi наступны, XVII сусветны фестываль моладзi ўпершыню пройдзе летам 2009 года ў Мiнску. Трэба спадзявацца, што гэта стане добрай нагодай для ажыўлення i беларуска-венгерскіх культурных сувязяў у цэлым.

Ад усёй душы

Публікацыя з працягам

Цяжка выказаць усю глыбiню маёй удзячнасцi вам за тое, што змясцiлі ў газеце «Голас Радзімы» мой артыкул. Нагадаю, ён называўся «Нiзкi паклон з далёкай Хакасiі» i выйшаў у нумары ад 13 снежня 2007 года. Публiкацыя мела добры працяг. Пры пасрэднiцтве супрацоўнiкаў газеты мы атрымалi вельмi патрэбныя кнiгi з Цэнтра мiжнацыянальных адносiнаў — ён працуе пры Мiнiстэрстве культуры Беларусi. Прыемна ўсведамляць тое, што цяпер пра нашы справы ведаюць суайчыннiкi па ўсiм свеце.

Нават па дасланым з рэдакцыi нумары газеты бачна: у розных краiнах беларусы душой цягнуцца да гiстарычнай ра-

дзімы, iмкнуцца зберагаць традыцыi. Разам прачыталi мы ўсе артыкулы. З радасцю згадвалi беларускую мову — мову бацькоў. Дарэчы, беларусаў у нашых мясцiнах жыве нямала, ведаю iх як людзей жыццiрадасных, якiя любяць i пажартаваць, i песнi паспяваць.

Я — настаўнiца гiсторыi, i цяпер усё глыбей усведамляю каштоўнасць незалежнасцi, суверэнтэту Беларусi. Больш выразнай бачыцца мне i вялiкая роля iнтэлігенцыi ў працэсе фармiравання прававой дзяржавы. Мяркую, апошняе пытанне немалаважнае i для Расiі.

Лiдзiя Андрыянава,
вёска Кап'ева, Хакасiя, Расiя

Ад рэдакцыi

Шаноўныя чытачы! Магчыма, i ў вас ёсць жаданне падзялiцца ўспамiнамі, расказаць пра цiкавыя лёсы землякоў, якiя жывуць за межамі Бацькаўшчыны, пра iх ды iхнiх нашчадкаў цяперашнiя справы? Тады — калi ласка, чакаем лiстоў! Дасылайце iх i на электронны адрас: golas_radzimy@tut.by.

Скарбы Міхаіла Бакуменкі

Філатэлісты, нумізматы, фалерысты... Яны збіраюць самыя традыцыйныя для калекцый рэчы. Але ж калекцыянаваць можна не толькі маркі, манеты і медалі. Даводзілася чуць пра людзей, якія ствараюць калекцыі з праяздных білетаў, пра тых, хто “палюе” на пераклады твораў любімых пісьменнікаў, нават пра аматараў няўдалых фотаздымкаў. З адным з такіх незвычайных калекцыянераў мне і пашчасціла пазнаёміцца. Міхаіл Бакуменка збірае ... веды!

Вольга Карней

Мы сустрэліся на міжнароднай кніжнай выставе, якая праходзіла ў Мінску. Выпадкова сярод мноства твораў, выдадзеных у друкарнях, заўважыла кнігі, зробленыя ўручную. “Я збіраў інфармацыю на працягу пяцідзсяці гадоў. І вось, выклаў яе ў самастойна выпушчаных кнігах”, — заўважыўшы здзіўленне на маім твары, патлумачыў аўтар. Амаль усе яны прысвечаны скарбам. Дастаткова прачытаць назвы: “Скарбы ўсіх часоў і народаў”, “Спадчына праваслаўных продкаў”, “Дыямент — кароль мінералаў, камень каралёў”... Усяго дзсяць самаробных выданняў.

Некалькі хвілін я разглядала кнігі звонку: мяне ўразіла афармленне. Вокладка зроблена з тканіны, месцамі ўпрыгожана камянямі, падобнымі да самацветаў. Калі пачынаеш гартаць, бачыш, што тэкст выдрукаваны на пішучай машыныцы — не думала, што ў эру камп’ютэраў ёй нехта карыстаецца! Старонкі зроблены з тоўстага ватману — аўтар жадаў, каб яго кнігі “пражылі” як мага даўжэй. Шмат фотаздымкаў, рэпрадукцый, дакументаў, вытрымак з газет. Усе яны выдатна ілюструюць тэксты. Вядома, нельга не згадаць і памеры кніг, дакладней, сказаць пра іх вагу: кожная — каля дзсяці кілаграмаў. Ёсць і такія, што важаць шаснаццаць. Пагадзіцеся, пудоўныя кнігі ў наш час — рэдкасць.

Карацей, работы Міхаіла Бакуменкі зацікавілі мяне. Дамовілася сустрэцца яшчэ раз.

— Маё хобі абумовіла мая прафесія, — расказвае майстар. — Большую частку жыцця працаваў палітработнікам у арміі. Каб падрыхтавацца да лекцый, праглядаў газеты, часопісы, звяртаўся да навукова-папулярнай літаратуры ў бібліятэцы. Калі інфармацыі набралася шмат, пачаў сартаваць па папках. За пяцьдзсят год папак сабралася столькі, што яны занялі цэлую шафу. Пасля выхаду на пенсію ў мяне з’явіўся вольны час. Яго і прысвяціў апрацоўцы назапа-

шанага матэрыялу, напісанню на яго аснове ўласных кніг.

— **Чаму вас цікавяць менавіта скарбы?**

— Справа ў тым, што дзед мой быў шукальнікам скарбаў. Гэта “хвароба”, відаць, перадалася і мне.

— **Раскажыце больш дэталёва пра некаторыя з вашых кніг. Пра што яны?**

— Кніга “Спадчына праваслаўных продкаў”, напрыклад, распавядае пра каштоўнасці, якія маюць дачыненне да рэлігіі. Пісаць пра царкву — справа адказная, таму перад тым, як распачаць друкаванне, я аднёс рукапіс на ўзгадненне Філарэту (Мітрапаліту Мінскаму і Слуцкаму Філарэту, Патрыяршаму Экзарху ўсяе Беларусі. — Аўт.). У кнізе

“Дыямент — кароль мінералаў, камень каралёў” ёсць усё: ад першых знаходак дыямантаў у Індыі да продажу гэтых каштоўных камяняў на сучасным рынку. Тут чытач можа знайсці інфармацыю пра радовішчы, пра унікальныя архангельскія дыяменты, якія, дарэчы, адзіныя ў свеце маюць бэзавы колер.

Амаль кожная кніга змяшчае раздзел пра Беларусь. Але, на жаль, толькі раздзел. Справа ў тым, што я збіраў матэрыял яшчэ ў савецкія часы і ў сваіх кнігах планаваў ахапіць усе рэспублікі, якія ўваходзілі ў склад СССР. Цяпер вырашыў выправіць становішча: працую над рукапісам “Па слядах скарбаў Беларусі”. Кніга будзе цалкам прысвечана мясцовым каштоўнасцям. Увогуле, у мяне шмат новых ідэй. Мяркую “выдаць” “Скарбы патанулых караблёў”, “Скарбы піратаў”, “Усё пра Яго Вялікасць Золата”.

Ёсць у маёй “калекцыі” і кнігі, у якіх апісана гісторыя майго роду. Спецыяльна для ўнукаў і праўнукаў напісаў “Вітаю вас, на-

шчадкі!”. Дзякуючы гэтай кнізе яны змогуць даведацца пра тое, якімі былі іх продкі. На апошняй старонцы я нават генеалагічнае дрэва намалюваў. Хочацца прыгадаць і кнігі памяці, прысвечаныя маці і брату. Яны складаюцца з пісьмаў, якія брат пісаў з фронту, а маці — у адказ сыну.

— **Ці можаце вылучыць любімае ў вашай калекцыі?**

— Усе кнігі — мае дзеці. Вельмі складана вызначыць, якія з іх найдаражэйшыя. Ведаецца, у ноч перад выставай я бачыў сон: мне даручылі вывесці дзетка з высачэзных зараснікаў травы. На самым перадзе па сцяжынцы ступалі мае родныя дзеці. Тады я зразумеў: самыя каштоўныя для мяне — кнігі пра сям’ю. Калі што-небудзь з імі здарыцца, я наўрад ці змагу напісаць нешта падобнае: лісты маіх родных, атэстаты, пасведчанні аб нараджэнні мне не ўзнавіць. Кнігу ж пра дыяменты я змагу напісаць яшчэ раз, трэба толькі зноў адправіцца на пошукі інфармацыі.

— **Вашы кнігі выдаваліся?**

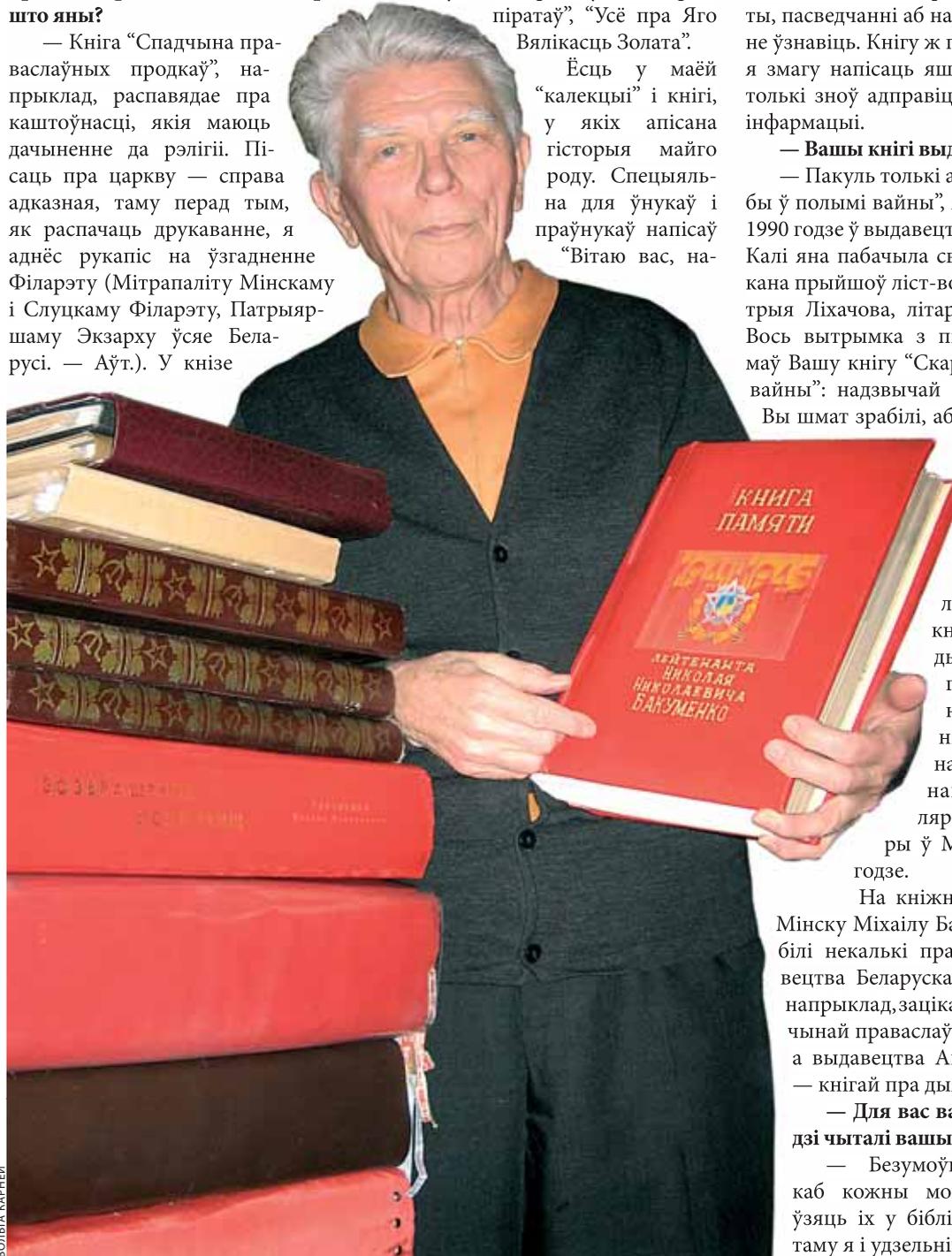
— Пакуль толькі адна — “Скарбы ў полымі вайны”, яна выйшла ў 1990 годзе ў выдавецтве “Беларусь”. Калі яна пабачыла свет, мне нечакана прыйшоў ліст-водгук ад Дзмітрыя Ліхачова, літаратуразнаўцы. Вось вытрымка з пісьма: “Атрымаў Вашу кнігу “Скарбы ў полымі вайны”: надзвычай важная тэма! Вы шмат зрабілі, абагуліўшы той

матэрыял, што мелі. Уражанне вельмі моцнае...”. Акрамя пахвалы Ліхачова, кніга атрымала дыплом другой ступені на Усесаюзным конкурсе на лепшы твор навукова-папулярнай літаратуры ў Маскве ў 1991 годзе.

На кніжнай выставе ў Мінску Міхаілу Бакуменку зрабілі некалькі прапаноў. Выдавецтва Беларускага Экзархата, напрыклад, зацікавілася “Спадчынай праваслаўных продкаў”, а выдавецтва Акадэміі навук — кнігай пра дыяменты.

— **Для вас важна, каб людзі чыталі вашы кнігі?**

— Безумоўна. Хочацца, каб кожны мог набыць ці ўзяць іх у бібліятэцы. Якраз таму я і удзельнічаў у кніжнай выставе.

Майстар Міхаіл Бакунович сам робіць кнігі

Белавежская пушча пашырыцца

Іван Мірскі

Да 2009 года запаведную зону Белавежскай пушчы плануецца павялічыць больш чым у тры разы — з 30 да 100 тысяч гектараў.

Як паведаміў намеснік дырэктара на навуцы Нацыянальнага парка “Белавежская пушча” Дзмітрый Бярнацкі, цяпер абгрунтаваецца неабходнасць змяненняў у заніраны тэрыторыі Белавежскай пушчы. Да зоны “з больш строгім рэжымам аховы” мяркуецца аднесці гістарычную тэрыторыю пушчы, на якой растуць старыя натуральныя лясы. Дырэкцыя пушчы плануе таксама звярнуцца ў ЮНЕСКА з прапановай пашырыць тэрыторыю пушчы, уключаную ў Спіс сусветнай спадчыны. Як лічаць спецыялісты, да такіх тэрыторый, у прыватнасці, павінна быць аднесена балота “Дзікае”: там зберагліся рэдкія віды раслін, амфібіяў, птушак. Усе змены будуць прымеркаваны да святкавання ў 2009 годзе 600-годдзя ўстанавлення запаведнага рэжыму ў Белавежскай пушчы.

Заўважым, што Белавежская пушча — гэта сусветная спадчына, адзіны першабытны лес у Еўропе, і ён цяпер на мяжы знікнення як у нас, так і ў Польшчы. “Адзіны шлях яго выратаваць — зрабіць запаведным, — выказаўся накіонт зменаў, якія рыхтуюцца, кадэдат біялагічных навук, экалаг Георгій Казулька, які займаецца праблемамі Белавежскай пушчы. — Таму падтрымліваю ідэю пашырэння запаведнай зоны. Гэта тое, чаго чакалі і за што змагаліся вучоныя і грамадскія актывісты на працягу 50 гадоў”.

Даведка ГР

Паводле інфармацыі, змешчанай на Інтэрнэ-сайце нацыянальнага парка, Белавежская пушча — адзін з буйнейшых лясных масіваў раўніннай Еўропы, які захаваўся “ў адносна непарушаным стане”. Тэрыторыя пушчы падзелена дзяржаўнай мяжой на дзве часткі — беларускую і польскую. У беларускай частцы пушчы і на прылеглых да яе тэрыторыях створана Дзяржаўная прыродаахоўчая ўстанова “Нацыянальны парк “Белавежская пушча”. Яго працягласць з поўначы на поўдзень больш за 60 кіламетраў, з захаду на ўсход — ад 10 да 50 кіламетраў. Ён займае плошчу 163505 гектараў і размешчаны ў межжах Гродзенскай і Брэсцкай абласцей. На тэрыторыі польскай часткі пушчы створаны Белавежскі нацыянальны парк плошчай каля 10 тысяч гектараў.

Гістарычны трыпціх на Купалаўскай сцэне

Мастацкі кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, народны артыст Беларусі Валеры Раеўскі ставіць новую п’есу Аляксея Дударова “Плач Любаславы”. Прэм’ера спектакля адбудзецца ў ліпені.

Валянціна Стасевіч

Творчае супрацоўніцтва тэатра з вядучым драматургам завязалася даўно і заўсёды было вельмі паспяховым. І на гэты раз, перш чым распачаць рэпетыцыі, творчая група вяла напружаную работу па стварэнню сцэнічнага варыянта

п’есы, вывучэнню гістарычнага і літаратурнага матэрыяла. Разам з рэжысёрам над спектаклем працуюць сцэнограф, народны мастак Беларусі Барыс Герлаван, кампазітар Віктар Капыцька, рэжысёр па пластыцы Яўген Карняк.

Дзеянне гістарычнага дэтэктыва адбываецца ў Вялікім княст-

ве Літоўскім ў XVI стагоддзі. Гэта, дарэчы, ужо трэці спектакль на гістарычную тэму па п’есах Аляксея Дударова, пастаўлены на сцэне Купалаўскага тэатра. Ствараецца своеасаблівы сцэнічны трыпціх: “Князь Вітаўт”, “Чорная панна Нясвіжа” і “Плач Любаславы”.

У спектаклі занята палова тру-

пы тэатра, у тым ліку народныя артысты Беларусі Генадзь Гарбук, Мікалай Кірычэнка, Арнольд Памазан, заслужаныя артысты Георгій Маляўскі, Аляксандр Падабед, вядучыя арцёры-купалаўцы Святлана Зеляноўская, Ганна Хітрык, Андрэй Кавальчук, Сяргей Чуб, Андрэй Дробыш і іншыя.

Месцы на Карце цудаў

Ганна Бандаровіч

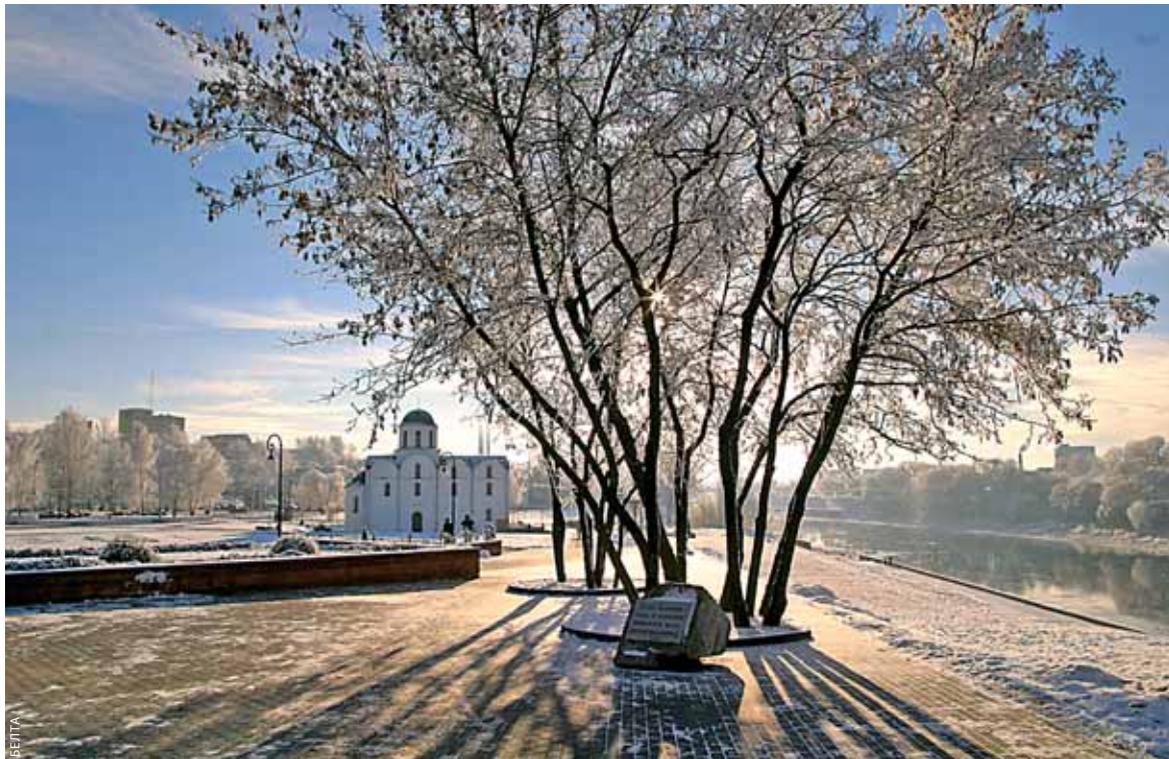
Услед за Мінскай вобласцю свае “Сем цудаў” сталі шукаць на Віцебшчыне. Мясцовыя краязнаўцы ўжо ствараюць Карту цудаў Дубровенскага раёна.

Як расказала каардынатар і натхніцель праекта, дырэктар раённай дзіцячай бібліятэкі Валянціна Усцінава, экспертам паступілі прапановы аб занясенні ў спіс 18 аб'ектаў.

Арганізатары не абмяжоўвалі ўдзельнікаў толькі архітэктурнымі або гістарычнымі помнікамі, таму ў лік мясцовых славуцасцяў увайшлі і рака Днепр, і дуб-волат, і кніга “Памяць”, якая знаходзіцца ў раённым краязнаўчым музеі і дагэтуль папаўняецца імёнамі землякоў, якія загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Усе гэтыя аб'екты будуць адзначаны на Карце цудаў Добровеншчыны, пра іх будуць здымаць дакументальны відэафільм, а потым экспертная

камісія вылучыць сем найболей прывабных для ўключэння ў турыстычны маршрут.

Арганізатарамі праекта выступілі мясцовыя ўлады, гісторыкі-краязнаўцы і раённая газета. Прэзентацыя турыстычнага буклета і першы тур прызначаны на чэрвень, калі ў раёне пройдзе фестываль “Дняпроўскія галасы”. Ён традыцыйна збірае шмат гасцей з Расіі і Украіны. Дарэчы, сам фестываль адным з першых увайшоў у спіс дубровенскіх цудаў.

Віцебскі краевід з Дабравешчанскай царквою

Турыстам заўсёды рады

Ірына Тугарына

Турыстычны патэнцыял Беларусі быў прадстаўлены на міжнародным кірмашы Tourist-2008, які прайшоў у Таліне. У ім прынялі ўдзел каля 400 кампаній з 35 краін свету. Як паведаміў генеральны консул Беларусі ў эстонскай сталіцы Аляксандр Аст-

роўскі, Генконсульствам другі год запар арганізаваны ўдзел у кірмашы прадстаўнікоў беларускай турыстычнай індустрыі. На гэты раз дзейнічала адзіная экспазіцыя Нацыянальнага агенцтва па турызме, мінскай кампаніі “Альфа Стар” і санаторыя імя Леніна з Бабруйска.

Падчас Tourist-2008 прайшоў

спецыяльны семінар-прэзентацыя турыстычнага патэнцыялу Беларусі. Адбыліся мультымедыянае прадстаўленне магчымасцяў турызму ў краіне, азнаямленне з яго рознымі формамі, пэўнымі маршрутамі і турыстычнымі аб'ектамі. Прайшлі таксама сустрэчы спецыялістаў турыстычнага бізнесу дзвюх краін.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Любоў да дзвюх краін у адным сэрцы

Ва ўсходнім Казахстане, у цэнтры горада Усць-Каменагорска, будуюцца беларуская сядзіба

Кацярына Немагай

Сабраць звесткі аб традыцыйным выглядзе сялянскай беларускай хаты і рэчы народнага побыту ў Мінск завітаў Уладзімір Магазіншчыкаў, заснавальнік грамадскага аб'яднання “Беларускі культурны цэнтр” ва Усць-Каменагорску. Менавіта ён расказаў, што ў горадзе сёння пражывае каля дзвюх тысяч беларусаў, а ў вобласці — чатыры з паловай тысячы. Гэта тая людзі, хто ў свой час прыехаў асвойваць цаліну, працаваць на фабрыках і заводах. З цеплынёй расказвае пра сваю другую радзіму Уладзімір Паўлавіч. Адчуваецца, што назаўсёды ўлюбёны ён у алтайскі край. Але сэрцам прывязаны

да Беларусі — краіны, дзе нарадзіўся. Бывае тут раз у два гады, наведвае родных, якія засталіся ў Горках Магілёўскай вобласці, ушаноўвае памяць бацькоў.

— Але на гэты раз прывяла мяне ў Беларусь справа, — гаворыць Уладзімір Магазіншчыкаў. — У цэнтральным парку Усць-Каменагорска будуюцца музей-сядзіба беларусаў Казахстана. У ім будзе прадстаўлены традыцыйны беларускі побыт: што было ў хаце, што на дварэ... Спадабалася гэтая ідэя кіраўніцтву вобласці, і мяне камандзіравалі ў Мінск збіраць неабходныя матэрыялы.

Уладзімір Паўлавіч спадзяецца, што музей стане тым месцам, дзе будуць збірацца землякі-беларусы:

— Цяпер мы займаем невялічкі пакой у ДOME дружбы народаў, які аб'ядноўвае 36 нацыянальных цэнтраў. Тут сабрана бібліятэчка беларускай літаратуры. Кнігі прыносілі з дому, некаторыя атрымалі ад беларускага пасольства. Падручнікі і даведнікі па беларускай мове, мастацкую літаратуру прывезлі нашы ветэраны, калі падарожнічалі па баявых мясцінах Гомельскай вобласці. Цяпер я вязу з Мінска дзяржаўныя сцяг і герб Рэспублікі Беларусь. Будзем абнаўляць свой куток беларускай сімволікай. У ДOME нацыянальнасцяў ёсць канцэртная зала, зала для пасяджэнняў. Там мы адзначаем святы: “Гуканне вясны”, “Купалле”, дзень Перамогі, юбілей нашых актывістаў. Пры нашым

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

Даўгаўпілс збірае навукоўцаў

Таццяна Бучэль

Адметнай падзеяй у Даўгаўпілскім універсітэце сталі 18-я міжнародныя “Навуковыя чытанні”, якія прайшлі на гуманітарным факультэце. Аўтарытэт “Навуковых чытанняў” расце з года ў год. Сёлета ў Даўгаўпілс прыехалі 200 навукоўцаў з сямі краін свету: Латвіі, Літвы, Беларусі, Расіі, Эстоніі, Польшчы і Вялікабрытаніі. Яны працавалі ў дзевяці секцыях — лінгвістыка, літаратура, гісторыя і іншыя.

Упершыню чыталіся даклады, прысвечаныя гістарычным асобам, пісьменнікам.

У секцыі “Славянскія мовы: гісторыя і культура” 18-х міжнародных “Навуковых чытанняў” Беларусь прадстаўлялі навукоўцы з Мінска — Марына Гудоўская (“Народная лінгвістыка пра паходжанне маўлення”), Сяргей Кунец (“Асаблівасці мовы ў сацыялалітычных тэкстах на матэрыяле беларускіх газет”) і Алег Капач (“Семантычныя асаблівасці славянскай тапаніміі”).

Чароўнае святло Алімпійскага агню

Дзіяна Грышанова

НАК Беларусі назваў лаўрэатаў нацыянальнага этапу конкурсу “Алімпійскі спорт і мастацтва-2008”, які праводзіўся Міжнародным алімпійскім камітэтам.

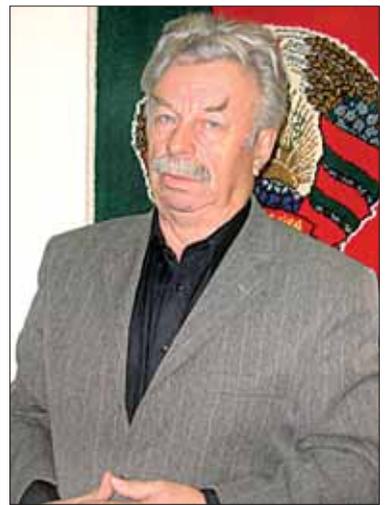
Работы, прадстаўленыя ўдзельнікамі, ацэньвалі прафесіяналы. Яны дапамагалі Алімпійскаму камітэту вызначыць лепшыя творы ў дзвюх катэгорыях — скульптуры і графічныя работы (карціны, эскізы, гравюры). У склад журы ўвайшлі прарэктар па навуковай рабоце Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Міхаіл Баразна, член саюза мастакоў Уладзімір Савіч, намеснік старшыні таварыства “Беларуская алімпійская акадэмія” Святлана Васіленка.

Работы, якія перамаглі ў кожнай катэгорыі, будуць накіраваны для ўдзелу ў міжнародным конкурсе і, магчыма, выстаўлены на Алімпіядзе ў Пекіне. Сярод графічных работ лепшай прызнана

карціна “Святло Алімпа”, аўтар якой — выкладчык сталічнай гімназіі-каледжа па музыцы і выяўленчым мастацтве Дзіяніс Чубукоў. У другім раздзеле конкурсу перамагла скульптурная кампазіцыя “Планета спорту”, выкананая Вольгай Кісель. Яна працуе ў абласным ДOME тэхнічнай і мастацкай творчасці ў Пінску. Прызы і падарункі пераможцам і прызёрам уручыў першы віцэ-прэзідэнт НАК Генадзь Аляксеенка.

Сярод карцін другое месца заняла работа 22-гадовага мінчаніна Андрэя Гура, а трэцяе — твор пад назвай “Мы — за жыццё!”, выкананы 9-гадовай Кацяй Ціханавай. Заахвочвальны прыз атрымала 7-гадовая Даша Скідан з Мінска. На яе карціне “Грацыя” намалюваны гімнасткі.

Сярод скульптур была адзначана таксама работа, якая заняла другое месца, трэнеры спартыўнай школы “Дынама” Вадзіма Піліпенкі. Творы, якія сталі лаўрэатамі папоўняць Музей алімпійскай славы Беларусі.

Уладзімір Магазіншчыкаў

Памятаюць беларусы ў Казахстане пра сваю гісторыю, імкнучыся расказаць пра яе іншым:

— Пры дапамозе пасольства рыхтуем кнігу “Беларусы ва Усходнім Казахстане”, — сказаў Уладзімір Паўлавіч. — У кнізе перададзена наша павага да Казахстана і гонар за беларускую нацыю, любоў да абедзвюх краін.